

D • N

30/7 1953

Engelska utsikter

I senaste numret av Economist har änyo frågan om snara nyval i England tagits upp. Sedan valen på våren 1950, skriver tidskriften, har England inte haft en tillräckligt handlingsduglig regering: vid dessa val fick labour, vid oktobervalen 1951 de konservativa en alltför knapp majoritet i underhuset. Det förklaras vara ett "uppenbart faktum" att "den enda utsikten till en sådan regering under de närmaste åren är att högern får en effektiv majoritet". Därför uppmanas regeringen att redan till hösten upplösa underhuset och förordna om nya val.

Bakgrunden till detta förslag är den starkt ökade popularitet som regeringen Churchill vunnit under den senaste tiden. En rad ekonomiska åtgärder har varit framgångsrika, i utrikespolitiken har Churchill tagit initiativ som gjort att de gamla beskyllningarna för krigshets — sannolikt verksamma vid valen 1950 och 1951 — fallit till marken; å andra sidan är splittringen inom arbetarpartiet markerad. Enligt den senast hållna opinionsundersökningen — i juni — är 50,5 procent av väljarna beredda att rösta konservativt mot 47 procent för labour och 2,5 procent obestämda eller för liberalerna; om dessa siffror är hållbara, skulle en stor del av liberalerna sedan 1951 ha gått över till de konservativa, och dessa skulle vid ett nyval kunna beräknas få en röstövertikt i underhuset på 50—100 platser i stället för det trettital som nu är för handen. Även i andra hänseenden är denna opinionsundersökning ett bevis på den för närvarande rådande konservativa tendensen. Inte mindre än 60 procent sade sig, oberoende av partiståndpunkt, vara nöjda med regeringens prestationer hittills mot 27 procent missnöjda. På frågan om mera socialisering eller mera avsocialisering vore önskvärd valde 12 procent det förra och 28 procent det senare alternativet; det stora flertalet sade sig vara osäkra eller belättna med det nuvarande läget. Detta visar i varje fall med all tydlighet att den avsocialisering inom transportväsendet och stålindustrin som ägt rum inte väckt

något avsevärt missnöje och att den stora massan av de engelska arbetarna inte är inriktad på en ny socialisering inom dessa områden eller på en utsträckning av socialiseringsaktionen till andra fält.

Man förstår under dessa förhållanden väl att arbetarpartiet i sin nyligen utgivna programskrift — Challenge to Britain — uttalade sig obestämt och försiktigt i socialiseringsfrågan. Emellertid är Bevangruppen inom partiet starkt kritisk mot programskriften och kräver uppläggande av ett nytt socialiseringsprogram i stor stil. Detta framgår nu senast av de offentliggjorda motionerna till partikonferensen, som skall hållas i Margate om två månader. De lokala partiorganisationerna, sammansatta av individuellt avslutna medlemmar, är som vanligt starkt radikala i jämförelse med fackföreningarna, partiets tunga och solida majoritet. Från dylika lokalavdelningar, t. ex. i London, Manchester, Birmingham och Cornwall kommer förslag om socialisering av alla grundläggande industrier, ja, till och med om åternationalisering av stål och transport utan ersättning till ägarna; ett

tecken på den hetsiga stämningen inom dessa kretsar är motionerna om att medlemmar av arbetarpartiet skall förbjudas att inneha befattningar inom denationaliserade företag. Med all säkerhet kommer partiets majoritet att ta avstånd från dessa extrema ståndpunkter. Striden inom labour innebär likafullt att partiet för en tid framåt är försvagat. Bevan och hans män är tydligen beredda att under en följd av år låta de konservativa stanna vid makten under förhoppning om att ett av dem själva dominerat, radikaliserat och handlingskraftigt arbetarparti efter denna försakelsetid skall få möjlighet till en mer fullständig och definitivt socialiseringsaktion.

Det är dock högst tvivelaktigt om Churchill kommer att begagna tillfället att vinna en ny och starkare majoritet. Säker på seger kan man trots allt inte vara, och den snart åtti-åriga premiärministern kan inte räkna med att efter ett nederlag komma tillbaka ännu en gång. Den majoritet högern nu har är liten, men den har hittills visat sig tillräcklig, och dess ställning förstärks av vissheten att underlaget bland valmännen växt sedan hösten 1951. De konservativa kan också antas påverkade av fruktan för att en stor seger skulle svetsa samman labouroppositionen. Sådant läget för närvarande ter sig är tiden på högerns sida; månad för månad har dess position stärkts.